

הורינו

הורים מן הול

הורינו דברות קדש

כיבוד אב ואם בפרשת השבוע

בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ (שם)

באור החיים הקדוש מפרש שאביו ואימו הנאמרים כאן, הם כנסת ישראל והקב"ה. ומבאר שהסיבה לכך שכן סורר ומורה גונב מאביו ואימו ומתחצף אליהם, היא בגלל שהם לא חינו אותו כנדרש להיות נכנע לקב"ה. וזה לשון האוה"ח; העיר הכתוב כי בן סורר ומורה לילדיו יסובבהו כן היותו מורד באביו ואימו, שהם הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל וכו' כי לפי שילדיו חושכים שבטם מבניהם ומניחים אותם לעשות הטוב והישר בעיניהם, זה יסובב שגם בהם ימרו.

בספר 'ושלל לא יחסר' מביא את דרשתו של האדמו"ר רבי חיים אליעזר שפירא ממנוקאטש, בעל שו"ת 'מנחת אלעזר', בתוכחת מוסר מופלאה המלמדת אותנו כי יסוד התנהגותם הטובה של הילדים, זה כאשר הם הולכים בדרכי אבותיהם ושומעים ב"קולם", במה שאומרים בקול. אם זה ברכות ודברי קדושה או להיפך. וכך כותב; הנה, מי שיש לו בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנו, והולכים עמו לבית הכנסת או לבית המדרש, אם רואים הם את אביהם מתפלל כראוי בקול נעימה ובכוונה, או אז גם הם יתלהבו בליבם ברשפי אש של קדושה, ויערב להם ויאהבו להתפלל כראוי, וממילא גם כשיגדלו ילכו הם בדרך ה'. וכן בתהלוכות ביתו, אם רואה הבן שאביו ואימו לא ידקדקו במצוות ה', לברך ברכות הנהנים וברכת המזון וברכת אשר יצר וקריאת שמע כדת של תורה וכדו' אז אף אם אביו ואימו ייסרוהו בדברים ללמוד ולהתפלל ולברך ברכת המזון - לא ישמע להם, כיון שרואה שאביו ואימו בעצמם התרשלו בזה.

וְכִי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִינּוֹ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ (כ"א, י"ח)

בפשטות מדובר בילד שאין לו עול ומרות ואין לו יראת שמים, ונהרג על שם סופו שסופו ללסטים את הבריות. אולם הרמב"ן מחדש שתחילת הקלקול של בן סורר הוא דווקא בכך שאינו שומע בקול אביו ובקול אימו. ולכן לומד הרמב"ן בסוף דבריו כאן על הפסוק, שכל דין בן סורר הוא השתלשלות הנובעת ממצוות כיבוד אב ואם. "וגם זו מצוה מחודשת או מבוארת מן כבד את אביו ואת אימו, ואיש אימו ואביו תיראו". עכ"ל. וכך גם מרחיב יותר האברבנאל בדבריו, גם המצווה מחודשת כי השם יתברך צווה כבד את אביו ואת אימו ובסדר קדושים איש אימו ואביו תיראו. ולכן ראה משה רבינו עליו השלום לבאר בזה עונש הסורר לאביו ולאימו. ע"כ. דהיינו, שפרשת בן סורר מגיעה לאחר ציווי כבד את אביו בלוחות שניות בפרשת ואתחנן, כי זה תוצאה של זה. אם אין כבד את אביו ואת אימו, יגיע לבן סורר. ו"אינו שומע בקול אביו ובקול אימו" זה לא רק שאינו מחונן ואינו הולך בדרכם, אלא שעובר בצורה בחורה על כיבוד ומורא אב ואם.

ובאבן עזרא גם רומז לכך ומפרש **סורר ומורה**. כנגד השם וכנגד אבותיו אם הם יראי השם:

כשם שחובה על כל אחד ואחד מן ישראל ללמוד את ההלכות המצוות, כהלכות שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשון את הלכות כיבוד אב ואם ומורא, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

הורינו דרך חיים

כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג

כיון שבספר בן איש חי בהמשך דבריו הנ"ל בפרשת שופטים מביא הלכות כיבוד אב ואם, מנחה כאן מספר הלכות מתוך דברים.

כנגדם. וגם בזה (למנוע מהם לפני) מותר דווקא במקום שרוצים לעשות לו הפסד, אבל אם רוצים למנוע ממנו רוח, אסור בכל ענין: ראה את אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו אבא, כתוב בתורה כך וכך? כאלו הוא שואל ממנו ואינו מזהיר, והוא יבין מעצמו ולא יתבייש. ואפילו היה אביו אומר איזו הלכה או מאמר חז"ל וטועה בדיוק הדברים, לא יאמר לו - לא שנינו כך. ואם אביו עם הארץ וראהו עבר על דברי תורה (ולא יכול לומר לו בלשון שאלה - כתוב בתורה כך וכך? כי אביו לא יודע) יאמר לו בדרך סיפור; מעשה שהיה באדם אחד שכך וכך עשה, ואמר לו החכם שדבר זה אסור. וכך אינו מביישו אלא כביכול מספר לו סיפור.

אנו רואים בעוונותינו הרבים כשהבנים אינם מכבדים את הוריהם ומתחצפים אליהם, הם אינם עושים את רצונם גם כשמצווים אותם בדרך תורה ומצוות, ואיש בדרכו הולך **עד שישיש שסוטים לגמרי מדרך התורה והמצוות, וכל זה משום שלא חינו אותם בלידותם בכבוד אב ואם** כמו שצריך. (אברבנאל פרשת יתרו)

קצת הלכות נפוצות שראוי לשים לב - חלק ב'

הדין להאכיל את אביו ואימו: מעיקר הדין מאכילם משלהם ולא צריך להוציא עליהם מכספו. אמנם, זה כאשר יש להם, אבל אם אין להם, בית דין כופים על אדם לדאוג למזון אביו ואימו כמה שהוא יכול. ואם גם לו אין אפשרות, אינו חייב לחזר על הפתחים עבורם. ובכל זאת כותב הבן איש חי, שאמנם לא כופים עליו לחזר על הפתחים אבל ראוי לעשות את זה "מצד הנימוס ודרך ארץ" ולא משורת הדין. ומלבד זאת, גם כאשר אינו מחויב להאכילם כאשר אין לו, זה עדיין לא פוטר אותו מעצם מצוות כיבוד אב ואם, וחייב לכבדם בגופו.

וחשוב להזכיר - אפילו שכאשר אין להורים אוכל כראוי, מחויבים הילדים לזון אותם, עדיין אם לחלק מהילדים יותר קל מבחינה כלכלית ולחלק מהילדים יותר קשה. כותב הבן איש חי "ואם מקצתן עשירים ומקצתן עניים מחייבים את העשירים בלבד".

עד היכן כבוד אב ואם, אפילו נטלו כיס של זהובים שלו והשליכוהו לים לא יכלימם ולא יכעס כנגדם אלא יקבל גזירת הכתוב וישתוק. ויש אומרים שאם רוצים לחזק מעותיו, יכול הבן למנוע מהם, וזה דווקא קודם שזרקו

שאפשר שימנעו, אבל אם כבר זרקו אסור להכלימם ולדבר כלום

מעשה אבות

סיפור מהחיים

מעשה בן קטן שלא ציער את אביו על שלא קיבל ממנו מאומה - חלק ב'
תקציר תחילת המעשה משבוע שעבר:

מעשה בעשיר בא בימיו שהכין לכל אחד מעשרת בניו כיס עם אלף דינרי זהב. במרוצת הזמן נאלץ להוציא כסף מהכיס ששמר לבנו הצעיר, עד שנותרו בו רק שמונים דינרים. הבן, אף שהבין זאת, לא התלונן ולא ציער את אביו. לפני מותו אמר להם בניו, ידעתם שנתתי בידכם חלק יפה וטוב, הרי שלכם לפניכם, אם תשמרום, תשמרום. ואם תעזבו, תעזבו. לפי שהעושר בעוה"ז אין לו קיום, ואז ברך לכל אחד ואחד. לבן הצעיר, על כיבודו הרב, לא נתן כסף אלא "פתקה" - עדות חתומה מגדולי ירושלים על קיום מצוות כיבוד אב שלו, ועמה ברכת האבות שאינה ניתנת ליטול. הבן קיבל זאת באהבה ותפר את הפתקה על בגדיו. לאחר מות האב התגאו האחים בעושרם, ולעגו לבן הקטן שקיבל "רק" פתקה. הוא נאלץ לעבוד באדמה בשנת בצורת, וכמעט מת ברעב.

פעם אחת פגע בו רבי אלעזר בן חרסום ועשיר גדול היה, וותרן בממונו היה, והיה נהוג שהיה מהנה ת"ח ואנשי מעשה מנכסיו, והיה עוזר אותם בממונו. אמר לו אותו הבן: רבי, פרנסני. אמר לו קראת? אמר לו לא. אמר לו שנית? אמר לו לא. אלא ב(זכות)מה אפרנסך? אמר לו בזה שבידי פרנסני - הוציא הפתקה שכתב לו אביו, והראה אותה לו. כשראה רבי אלעזר איך היה אביו מעיד עליו שקיים מצוות כיבוד ונזהר עליה מאד, אמר לו - בני, מצוה גדולה קיימת. כדאית היא להגין עליך בעוה"ז ובעוה"ב. ששנינו: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב ואלו הן כבוד אב ואם וכו' מיד עמד רבי אלעזר ופרנסו כל אותם שנים של בצורת ולמדו תורה והיו קוראים לו תנחום בר חרסום על שם ר' אלעזר בן חרסום.

כיון שראהו ר' אלעזר חכם ומבין וירא שמים חבבו והאמינו, ונתן בידו סחורות ושלחו בפרקמטיא בלודיא"ה ולאחר זמן חזר אצל ר' אלעזר בהנאה ובממון רב, והצליח. וחזר עוד ר' אלעזר ושלחו בפרקמטיא והצליח, כשראה ר' אלעזר כך הפקידו על כל אשר היה לו בבית ובשדה ולבסוף השיאו אישה מקרובות אשתו והוליד ממנה בנים הגונים ונתגדלו בתורה ובמצות ונתכבד ונתעשר עושר גדול מאוד.

וכיון ששמעו אחיו עליו שנתחתן עם ר' אלעזר בן חרסום וזכה לכך נתועדו כולם והלכו אצלו במקום שהיה דר, ותחת שהיו מהתלים בו בהיותו עני ולא הניח לו אביהם עושר ונכסים לרוב כמו שהניח להם, חזרו ונתפארו בו שזכה לתורה ולייחס ולעושר, וקראוהו 'אחינו הגדול' וקמו מפניו והדרוהו לרוב. אמר להם והלא קטן ובזוי שבכם הייתי, אמרו לו אם אתה קטן בשנים הרי אתה גדול ממנו בתורה ובמעלה.

(מובא בספר 'מאה שערים' שער ע"ט)

בימי בין הזמנים היינו טרודים ולחוצים - כבר שבועות ארוכים שאנחנו מחפשים דירה בלי הצלחה, וכל יום שעבר הרגיש כמו הזדמנות שהוחמצה. דווקא באותם ימים ביקשו ההורים שלי עזרה בעניין הדורש הקדשת זמן רב. זה בא בדיוק בזמן הכי לא נוח, כשהרגשנו שכל יום חשוב שנחפש דירה לפני תחילת הזמן. ובכל זאת, בעלי ואני החלטנו לדחות הכול, לוותר על יום שלם, ולהיות שם בשבילם באמת.

ולא תיארנו לעצמנו למה שקרה: למחרת ממש התקשר אלינו מישוה על דירה ששכחנו שבכלל פנינו אליה - בדיוק במיקום שרצינו, במחיר הוגן. הרגשנו את זה ממש: איך בזכות כיבוד הורים זכינו לברכה ולסייעתא דשמיא. (נשלח למערכת ע"י בעלי המעשה)

ניתן לקבל את גיליונות הורינו במייל גם באנגלית ובאידיש

כתבו לנו הצטרפות - אנגלית / אידיש
וקבלו את הגיליון מדי שבוע לתיבת המייל שלכם

הצטרפו עכשיו: horeinuorg@gmail.com

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com

או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לגיליון פרשת שופטים

אם האב יותר שמח שיאמר לו הבן לעשות עבורו, יאמר הבן לאביו **אם תחפץ** וכל כיוצ"ב. ומ"מ יקפיד הבן שלא לעשות כן בפני אחרים, שלא יאמרו הבן משעבד את אביו. ואם רוצה האב שיאמר לו גם בפני העולם - רצון אביו יעשה. (ספר חסידים אות תקס"ב)

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

שבטבריה עלית אפשר לגור בתנאים הרבה יותר טובים, במחיר נמוך משמעותית, וזה יקל גם עלינו וגם עליכם בטווח הארוך". זה הופך את זה משיחה רגשית לשיחה הגיונית. תדגישו שזה לא שולל ביקורים ושייכות, טבריה עלית לא רחוקה כל כך, ואתם מתכננים לשמור על קשר הדוק. ומלבד זאת, לא חייבים החלטה סופית באותה שיחה. אפשר ורצוי לומר: "אנחנו עוד חושבים על זה ורצינו לשתף אתכם ולשמוע מה דעתכם" - זה נותן להם תחושת שותפות, לא הצבה בפני עובדה מוגמרת. בהצלחה רבה בעז"ה.

הגדולה של כיבוד אב ואם, והבטחת הקב"ה 'למען ייטב לך' וודאי שווים את המאמץ. אלא מה? נניח שלהורים שלכם אין עניין דווקא שתגורו לידם, ויכול להיות שעוזרים לכם כי מבינים שזה מה שאתם רוצים, אז מה הבעיה אם כן לבוא אליהם בדרך כבוד והערכה על כל מה שעשו עד היום, ולבקש על העתיד. אפשר להעריך מאוד את מה שההורים עשו עד היום, ועדיין להחליט שהשלב הבא נראה אחרת. אלו שני דברים נפרדים לגמרי. בנוסף, עדיף לגשת עם נתונים: "גילנו

? שלום למערכת 'והשיב לב'. אנחנו זוג צעיר, נשואים כבר תקופה של שנה וחצי, וברוך ה' ההורים שלנו משקיעים ועוזרים לנו מאוד בשכירות 'יחידה' (שהיא בעצם basement) בירושלים - עזרה שאנחנו מעריכים מאוד ולא לוקחים כמובן מאליו.

הבעיה היא שהמקום הזה שאנחנו מתגוררים, למרות המאמץ הכספי הגדול שההורים משקיעים, זו יחידה קטנה וצפופה, ולא ממש "נורמלית" מבחינת גודל ותנאים - בגלל המחירים הגבוהים בירושלים. יש לנו חבר טוב שעבר לגור בטבריה עלית, והם מרוצים שם מאוד, גם מבחינת דירה מרווחת, גם מבחינת הכולל שלו ואיכות חיים גבוהה, ובמחיר הרבה יותר נוח (אני עובדת דרך המחשב וכמעט אין משמעות לאיפה שאני גרה).

התחלנו לחשוב ברצינות על האפשרות הזו, אבל יש לנו התלבטות גדולה: איך אפשר להעלות את זה בפני ההורים בלי שהם ירגישו נפגעים, אחרי כל המאמץ שהם משקיעים למעננו בירושלים? אנחנו לא רוצים שהם יחשבו שאנחנו לא מעריכים את מה שהם עושים, אבל גם מרגישים שאולי אנחנו עושים טעות שאנחנו לא מתחילים את החיים במקום שאפשר ברוח, כי אחרי זה יהיה לנו כבר יותר קשה המעבר. ובכל מקרה, איך ניגשים לשיחה כזו נכון?

ראשית, כל הכבוד על המחשבה הבוגרת! שאתם מנהלים כשאתם לא מסתכלים רק על הנוחות הרגעית, אלא על התמונה הרחבה של איך בונים בית נכון מההתחלה. זו ראייה נכונה.

לעצם העניין צריך לעשות את ההפרדה בין הורים שחשוב להם שהילדים הנשואים יתגוררו בקרבתם, ובין הורים שאין להם שום בעיה עם ילדים שהולכים להתגורר במקומות מרוחקים יותר. אם להורים שלכם יש עניין וחשיבות שתתגוררו בקרבתם, צריך לדעת שזו הלכה בכלל מצוות כיבוד אב ואם לגור בקרבתם, כדי שתוכלו לכבדם ולסייע להם בכל מה שיצטרכו. ואם תגורו במקום רחוק, לא יוכלו הורים לפנות אליכם בבקשת עזרה, ונמצא שמנעתם את עצמכם ממצוות כיבוד הורים.

והרי מתוך דבריהם ניתן להבין שאם הייתה לכם סיבה מאוד משמעותית של פרנסה או כולל מצוין דווקא בירושלים, היה שווה לכם להישאר למרות הקושי. אם כן, הזכות

בית העתיד

אסתי בר נתן & גב' יוכבד פאלי

שרה טופרוביץ & פאלי

דיאלוג מוזיקלי וקטעי משחק ואומנות מלווים שיח כן על חיבור בין הורים וילדים

זכרנו לחיים - כשכולם חפצי חיים, יש מי שמבטיח 'למען יאריכון ימך'

הרבנית מרים לפידות

מונסי, ניו יורק

יום שלישי י"ב אלול 25.08 / היכל תרבות רמות

ניהול אמנותי: דניאל כהן

איגוד הרדי לתרבות ואמנות

כרטיסים: 45 שח לכרטיס ירושלמי: 35 שח* | כניסת קהל 20:00 | תחילת מופע 20:30

*מס' הסבת מוגבל

תגידו "שנה טובה" ... אבל בנאמה!

לסבא וסבתא, מקבלים ברכה וחוזרים הביתה. הבנתי משהו. זה לא שהתמונה חשובה, סבא וסבתא הם החשובים. ויותר מזה חשובה ההרגשה שלהם. אמא לא שולחת תמונה כי חסר לסבא וסבתא תמונות בבית. יש להם כבר אלבומים שלמים. היא שולחת אותה כדי להגיד להם בלי מלים: אנחנו חושבים עליכם כל הזמן, אתם חשובים לנו, אנחנו רוצים שתשמחו.

נסענו לבני ברק, אמא אמרה שהיא לא אוהבת לחכות לרגע האחרון. יש עוד זמן, אבל יש דברים שלא דוחים. סבתא פתחה את הדלת, עוד לפני שאמרנו "שלום", היא כבר אמרה: אוי, כמה גדלתם! סבא ישב בכרסה שלו. אותה כרסה, אותו חיוך, אותו "ברוכים הבאים!"

אמא הוציאה את התמונה. לא בתוך מעטפה, לא עטופה. פשוט החזיקה אותה בשתי ידים, כאלו היא נותנת מתנה. סבא הסתכל על התמונות הרבה יותר זמן ממה שחשבתי. אחר כך הוא הסתכל עלינו. ושוב על התמונה. ואמר בשקט: "איזה נחת ב'ה". ובינינו? לא היה שם שום דבר מיוחד בתמונה הזאת. אני עם חלצה לבנה, רוני רציני כמו תמיד. חני מחיכת. ליבי... משתדל. ונחמה

יש דברים שאצל אמא מתחילים הרבה לפני הזמן. פסח, למשל. כשאני חושב על פורים, אמא כבר חושבת מאיפה היא מתחילה השנה פסח. כך גם ראש השנה. אני עוד באמצע אלול, עסוק קצת בסכום בין הזמנים שהיה וקצת בודק את הרבה החדש כדי לבדק אם הוא 'לענין', ואמא כבר אומרת: "השבוע צריך להצטלם".

להצטלם? שאלתי. כן, כדי לשלח לסבא וסבתא תמונה לשנה החדשה. האמת? זה לא שאני לא אוהב להצטלם. אני פשוט לא אוהב את כל מה שקורה לפני שמצלמים. מני, תסדר את הפאות. רוני, תעמד ישר. ליבי, תוציא את היד מהכיס. חני, רגע, הכובע של נחמה זז. וליבי, כמובן, בדיק ברגע שהמצלמה מוכנה, מחליט לעשות פרצוף שנגראה כאלו הוא בלע לימון שלם. אני מחיך! הוא מתעקש. זה לא חיוך, אמרתי לו. זה... משהו אחר.

כך זה כל שנה, והשנה היה אפילו יותר מצחיק. אמא הוציאה את המצלמה ואמרה: טוב, כלם לעמד. ליבי שאל אם אפשר להצטלם עם הקורקינט? לא. ועם הפדור? גם לא. ליבי נעמד ליד העריסה, נחמה בדיק פהקה. איזה יפי! אמר ליבי,

גם היא מחיכת! לא, אמר רוני. היא פשוט עיפה. אחרי בערך שמונה ניסיונות, עשרים וחמש הוראות, ושתי פעמים שבהן אני מצמצם בדיק כשהמצלמה צלמה, אמא הכריזה: ויש! רואים שליבי לא עושה פרצופים? אמא הסתכלה על התמונה. "איכשהו... כן".

בדרך לפוטו שאלתי את אמא למה כל כך חשוב לה דוקא תמונה? הרי אפשר להתקשר לסבא. אפשר, היא אמרה. אבל סבא וסבתא אוהבים לראות איך אתם גדלים. ובאמת, כל שנה אנחנו עושים את אותו דבר: מצטלמים, מפתחים את התמונה, נוסעים לבני ברק, אומרים "שנה טובה וכתיבה וחתומה טובה"

הקטנה בידי של אמא.

בשביל סבא וסבתא זאת לא "סתם תמונה". זאת המספחה שלהם, ההמשכית שלהם, הנכדים שהם כל כך אוהבים. בדרך הביתה שאלתי את אמא: את באמת חושבת שכל זה כל כך חשוב? אמא הסתכלה עלי ואמרה: אני לא חושבת, אני יודעת. חשבתי לעצמי: יש אנשים שמתכוננים לראש השנה בקניית מחזור חדש. יש כאלה שקונים חליפה. ויש את אמא, שאוספת כבר עכשיו זכיות. עוד חיוך, עוד שמחה, של סבא, עוד שמחה של סבתא. גם זאת הכנה ליום הדין.